

Regionale musea

		Advies	Geadviseerd/ Gereserveerd
			<i>Bedragen in euro's</i>
Drents Museum	Assen	Ja	250.000
Groninger Museum	Groningen	Ja	250.000
Het Frans Hals Museum	Haarlem	Ja	250.000
Museum Arnhem	Arnhem	Ja	250.000
Stedelijk Museum Schiedam	Schiedam	Ja	250.000
Zeeuws Museum	Middelburg	Ja	250.000
Fries Museum	Leeuwarden	Ja, mits	250.000
Kunstmuseum Flevoland	Almere	Ja, mits	250.000
Museum de Fundatie	Wijhe	Ja, mits	250.000
Bonnefantien	Maastricht	Nee, tenzij	250.000
Centraal Museum	Utrecht	Nee, tenzij	250.000
Noordbrabants Museum	's-Hertogenbosch	Nee, tenzij	250.000

De categorie

Nederland kent een diverse museumsector. De artistieke, maatschappelijke en economische waarde van musea lijkt de afgelopen jaren alleen maar te zijn toegenomen. Zij beheren en tonen uiteenlopende collecties, vertellen verhalen over de wereld vanuit verschillende perspectieven en trekken zowel binnen als buiten de eigen muren (nieuw) publiek.

Slechts een beperkt aantal musea krijgt, via de Erfgoedwet, directe steun van het Rijk voor het uitvoeren van publieksactiviteiten en voor behoud en beheer van de collectie. In het sectoradvies 'In wankel evenwicht' (2018) en het besteladvies 'Cultuur dichtbij, dicht bij cultuur' (2019), heeft de raad bepleit dat ook musea die niet uit de Erfgoedwet worden gefinancierd, de mogelijkheid krijgen om rijkssubsidie te verwerven. De regionale musea met een (inter)nationale collectie en onderscheidende programmering, verdienen een plek in de Culturele basisinfrastructuur (BIS). Het zijn onmisbare schakels in het landelijke bestel en ze zorgen voor landelijke spreiding van het museale aanbod. De raad adviseerde dat gemeentelijke en provinciale musea rijkssubsidie moeten kunnen ontvangen voor een aanvullende financiering van de publiekstaken, die het (inter)nationale karakter van zulke musea bestendigt en een extra impuls geeft.

Minister Van Engelshoven heeft het raadsadvies overgenomen, waardoor het Rijk in de periode 2021 – 2024 twaalf stedelijke of provinciale musea ondersteunt. Deze musea hebben als kernactiviteit het beheer en behoud van een provinciale of gemeentelijke collectie cultureel erfgoed van nationaal of internationaal belang. De instelling kan subsidie vragen voor het uitvoeren van publieksactiviteiten die verband houden met de collectie en een aanvulling vormen op de activiteiten waarvoor de gemeenten of de provincie subsidie verstrekken. Het doel hiervan is een extra impuls te geven aan de publieksactiviteiten door musea in iedere regio van Nederland.

Adviezen

In totaal zijn er, in lijn met de regeling, twaalf aanvragen ingediend: één per provincie. Alle aanvragers hebben het maximale subsidiebedrag van 250.000 euro per jaar aangevraagd. De raad vindt de voorgedragen musea de aangewezen instellingen om in aanmerking te komen voor een rijksbijdrage.

Musea die een vernieuwend en goed uitgewerkt plan presenteren, krijgen van de raad een positief advies. Aanvragers met interessante en ambitieuze plannen die nog niet concreet genoeg zijn ingevuld, honoreert hij onder voorwaarden. Hij adviseert om de musea te vragen een nieuw activiteitenplan in te dienen als hij de beoogde plannen te weinig vernieuwend of te kwetsbaar vindt, of als de instelling niet ingaat op de besteding van de BIS-subsidie.

Algemene indruk

De ingediende plannen maken nieuwsgierig naar de uitvoering ervan. Zij zullen *best practices*, symposia, publicaties en kennis opleveren over hoe een nieuw en meer divers publiek kennis kan maken met museale kunst- en erfgoedcollecties. De musea fungeren de komende vier jaar als laboratoria voor innovatieve collectieontsluiting en een voorbeeldstellende aanpak. De hele culturele sector, en vooral het publiek, zal van deze ervaringen profiteren.

De musea spelen een belangrijke rol in de eigen stad en de regio, en weten zowel lokaal, regionaal als (inter)nationaal publiek te vinden. Zij gaan samenwerkingen aan met partners in de buurt en zetten de lokale eigenheid in voor een landelijke en soms internationale aantrekkingskracht. Alle musea zijn actief op het gebied van educatie en participatie, en veel musea focussen zich in hun BIS-plannen expliciet op het verbreden van het publieksbereik.

Cocreatie keert een paar keer terug als middel om publiek te betrekken bij planvorming. Dit juicht de raad toe. Wel mist hij in veel plannen aandacht voor publieksonderzoek en (tussentijdse) evaluatie. Hij moedigt de instellingen aan om onderling kennis te delen en uitvoerig onderzoek te doen, zodat zij aan het einde van de periode goed zicht hebben op de impact en resultaten van de activiteiten.

Wellicht ingegeven door de ontwikkelingen van de stedelijke cultuurregio's, is het opvallend dat een aantal musea een spilfunctie in de regio (verder) vervult. Daarnaast werken in drie van de twaalf aanvragen twee of meer musea voor het plan samen. Het Frans Hals Museum werkt de komende periode intensief samen met het Amsterdam Museum, Museum Arnhem presenteert een gezamenlijk project met Museum Het Valkhof in Nijmegen, en het Noordbrabants Museum is ook aanvrager namens Stedelijk Museum Breda, TextielMuseum in Tilburg, Design Museum Den Bosch, Van Abbemuseum in Eindhoven en Museum Helmond.

Afwegingen

De raad heeft niet alleen de plannen voor de BIS-subsidie beoordeeld, maar (de positie van) het museum in het algemeen. Dat oordeel is niet direct doorslaggevend geweest bij de beoordeling van de ingediende activiteitenplannen. Wel woog deze mee in de verwachtingen van de raad ten aanzien van de positie van het museum, in relatie tot de kwaliteit van de plannen.

Bij aanvragen waar sprake is van meerdere musea heeft de raad voor zijn algemene oordeel alleen gekeken naar de penvoerder. Zo heeft hij bijvoorbeeld alleen de penvoerder beoordeeld op toepassing van de codes, eerlijke beloning, financiële gezondheid, educatie en participatie en geografische spreiding.

De twaalf aanvragers geven op verschillende wijze invulling aan de formele criteria. Drents Museum, Frans Hals Museum, Fries Museum, Groninger Museum, Museum Arnhem, Museum de Fundatie, Stedelijk Museum Schiedam en het Zeeuws Museum presenteren expliciet nieuwe activiteiten die zij met de rijksbijdrage willen organiseren. De plannen zijn inventief en creatief. De instellingen zoeken actief naar een breder publiek en dagen zichzelf uit de eigen grenzen te verleggen. De musea die nieuwe activiteiten en/of aanvullende activiteiten presenteren en daarmee nieuwe doelgroepen aanspreken, springen wat de raad betreft boven de anderen uit.

De raad is enthousiast over de aanvragen van Frans Hals Museum, Museum Arnhem, Zeeuws Museum en Stedelijk Museum Schiedam. Deze musea presenteren een vernieuwend en verfrissend plan, en richten zich nadrukkelijk op het bereiken van een meer divers publiek. Kunstmuseum Flevoland is een museum in oprichting, dat zich zal vestigen in Almere. De raad vindt de aanvraag van Kunstmuseum Flevoland verrassend en vernieuwend, en de plannen spreken tot de verbeelding. In drie gevallen geeft de raad een positief advies onder voorwaarden, een 'ja, mits'. Die plannen vragen op sommige punten om een concretere uitwerking en toelichting.

De plannen van het Noordbrabants Museum en de vijf andere Brabantse musea zijn weliswaar aanvullend op de bestaande activiteiten, maar de uitvoering is volgens de raad zeer kwetsbaar en de subsidie komt te versnipperd terecht. De raad adviseert om het museum te vragen een nieuw plan in te dienen. Ook het Centraal Museum krijgt van de raad een nee, tenzij. De instelling wil bestaand aanbod verstevigen. De raad vindt dat de instelling met deze benadering onvoldoende inzet op publieksactiviteiten die een aanvulling vormen op de activiteiten die de gemeente Utrecht subsidieert. De raad adviseert haar te vragen een meer vernieuwende invulling te geven aan de besteding van de rijksbijdrage. Bonnefanten geeft geen toelichting op de BIS-activiteiten, maar beschrijft alleen de reguliere programmering. Hierdoor kan de raad geen oordeel geven over de inhoudelijke kwaliteit van de activiteiten die het museum met de rijksbijdrage wil organiseren.